

49°30'7"

17°47'7"

září 2013

Obsah

> vstupy

lokalizace

> analýza

- historie
- krajinný ráz
- struktura
- funkční využití
- limity

> výstup

problémová mapa
koncept územního plánu

Vstupy

Lokalizace	
	
katastrální území	Horní Těšice
kraj	Olomoucký
plocha	322 ha
počet obyv.	154
nad. výška	340m n.m.

Obec Horní Těšice se nachází na hranici dvou územních jednotek - Zlínského a Olomouckého kraje. Administrativně náleží obec do spádové oblasti Hranic. Sídlo leží mimo urbanistikou osu Val. Meziříčí - Bystřice p . Hostýnem v povodí Bečvy. Těšice se rozkládají v Kelčské pahorkatině u Nihlovského potoka s nejvyšším lokálně položeným místem Strážné, 399m n.m. (k.ú. Kelč). Se sousedními obcemi je spojena místními komunikacemi. Dopravní význam má silnice III/439 (dopravní zátěž 704 aut/24hod).

Analýza

Obec má zachovalou strukturu shluku zeměděl dvorů soustředěných kolem prostoru návsi. Svým významem (hospodářským, společenským, historickým) nepřesáhla velikost rodové vsi. Ve své podstatě se jedná o jednoduchou organizaci prostorovou a sociální založenou na rodových vazbách. Obec je sídelním satelitem města Hranice. Počet obyvatel za uplynulé dvě dekády je stabilní. Těšice nepatří k vyhledávaným migračním cílům, o čemž svědčí počet nově realizovaných bytových jednotek.

Z pohledu ekologické stability (poměr lesních ploch, travních porostů, luk, sadů, vodních ploch ku ploše orné půdy, zastavěnému území) je řešené území mírně stabilní (KES=1). Přírodě blízké plochy představují 60% rozlohy řešeného území, kulturní krajina 40%. Z krajinotvorného hlediska nejcenějšími elementy jsou remízky, pásy krajinné zeleně, stromořadí, které společně s plochami lesů zpestřují monotónnost zeměděl. krajiny. Přechodový článek mezi urbanizovaným (sídlo) a volným (nezastavěným) prostorem vytváří ovocné sady a zahrady na vnějším obvodu obce (optické změkčení umístění sídla v krajině).

Demografie (přirozený úbytek/přírůstek, migrace) v letech 1991 - 2011																					
1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
150	150	149	150	143	143	145	146	148	152	167	170	162	158	155	152	152	149	148	149	155	152
%	100	100	99,3	100	95,3	95,3	96,7	97,3	101,	111,3	113,3	108	105,3	103,3	101,3	101,3	99,3	98,7	99,3	103,3	101,3

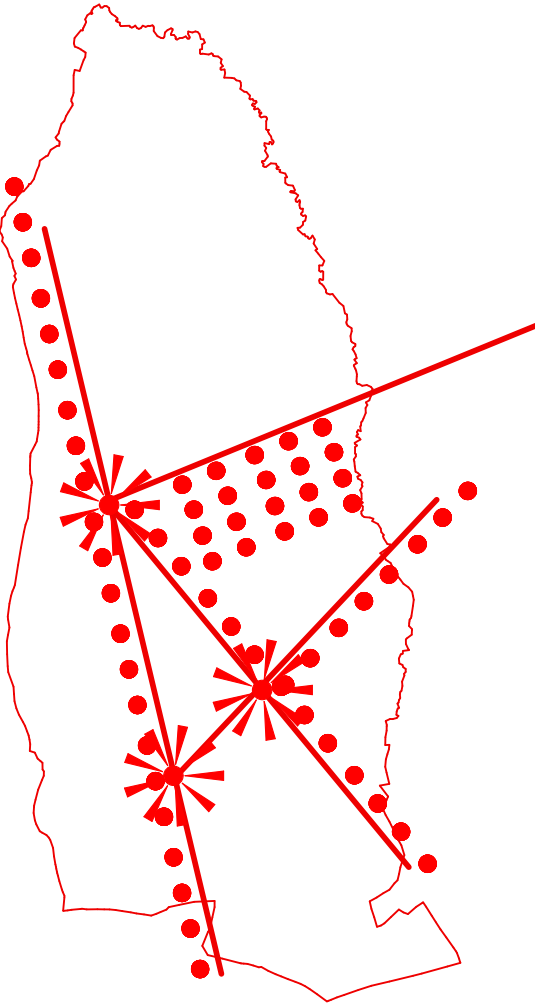
Bytová výstavba (počet nově realizovaných bytových jednotek) v letech 1919 - 2009						
	1900-1919	1920-1945	1946-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2001
	9	1	6	22	8	6

Kompozičním (výtvarným) záměrem je poloha kaple ve struktuře osídlení. Věžička kaple výškově přesahuje okolní zástavbu a k hmotě budovy vedou pohledové osy. Kaple funguje jako pohledový uzávěr. Kontrast vertikály (směr k nebi) a horizontály (země) je elementární kompoziční princip přidávající lidskému bytí duchovní rozměr.

Výstup

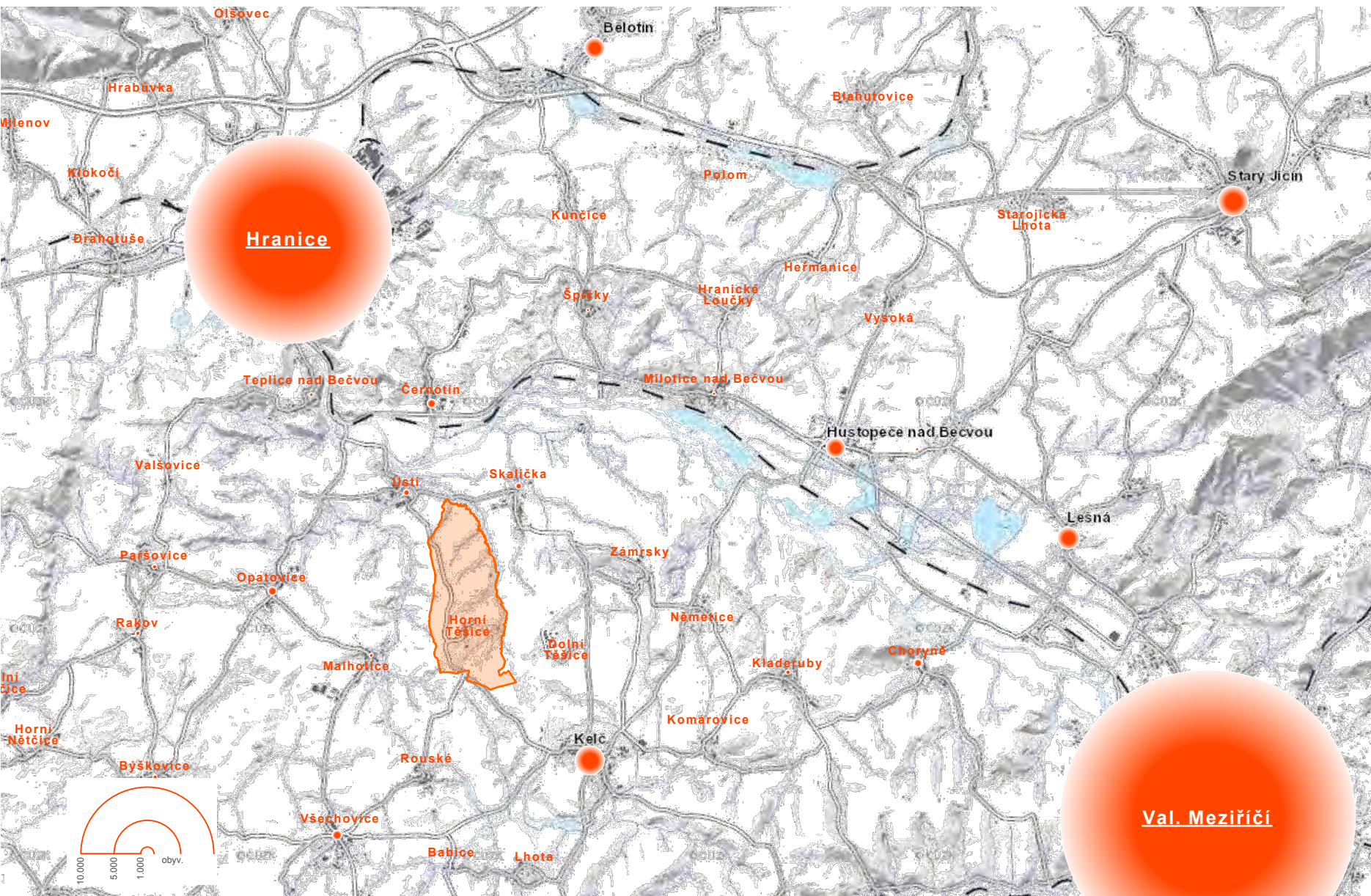
Obce velikosti Těšic budou stát mimo hlavní zájem plánování územního rozvoje. Nejdůležitějším cílem je stabilizace obyvatelstva v dlouhodobém časovém horizontu. Spíše než územní rezervy pro bydlení je žádoucí výchova. Kulturní krajina a její stav je zrcadlem člověka. Péče o krajinnou zeleň je výzvou souč. obyvatelům. Komunitním (společným) cílem může být obnova stromořadí podél cest a realizace drobné architektury v krajině (zastavění, křížová cesta, skulptury).

Z hlediska lokální zaměstnanosti zůstává otázkou, zda bude místními obyvateli využít potenciál primární výroby k podnikání (produkce a zpracování ovoce, medu a výroků z medu). V případě potřeby rozvoje výroby či skladování je možné směřovat výstavbu do lokality U Nihlova (existující budova a infrastruktura). Rekrece zůstane stát na okraji zájmu. Pozornost zasluhuje víceúčelová vodní nádrž (retence vody, chov ryb, požární nádrž, zásobník pro závlahu). Existující občanská vybavenost může v případě zkvalitnění nabídky služeb (rybářská bašta, ubytování, půjčovna loděk) využít lépe potenciál místa.

Podklady

- > císařské povinné otisky stabilního katastru Čech, Moravy a Slezska: © Ústřední archiv zeměměřictví a katastru
- > historické ortofotomapy VGHMÚř Dobruška © MO ČR 2009
- > Územně analytické podklady Olomouckého kraje
- > mapový podklad © VKM OK - Polohopis informativního charakteru odvozen z katastrální mapy
- > vrstevnice 3D model ZABAGED © ČÚZK
- > údaje Český statistický úřad
- > fotografie archiv autora

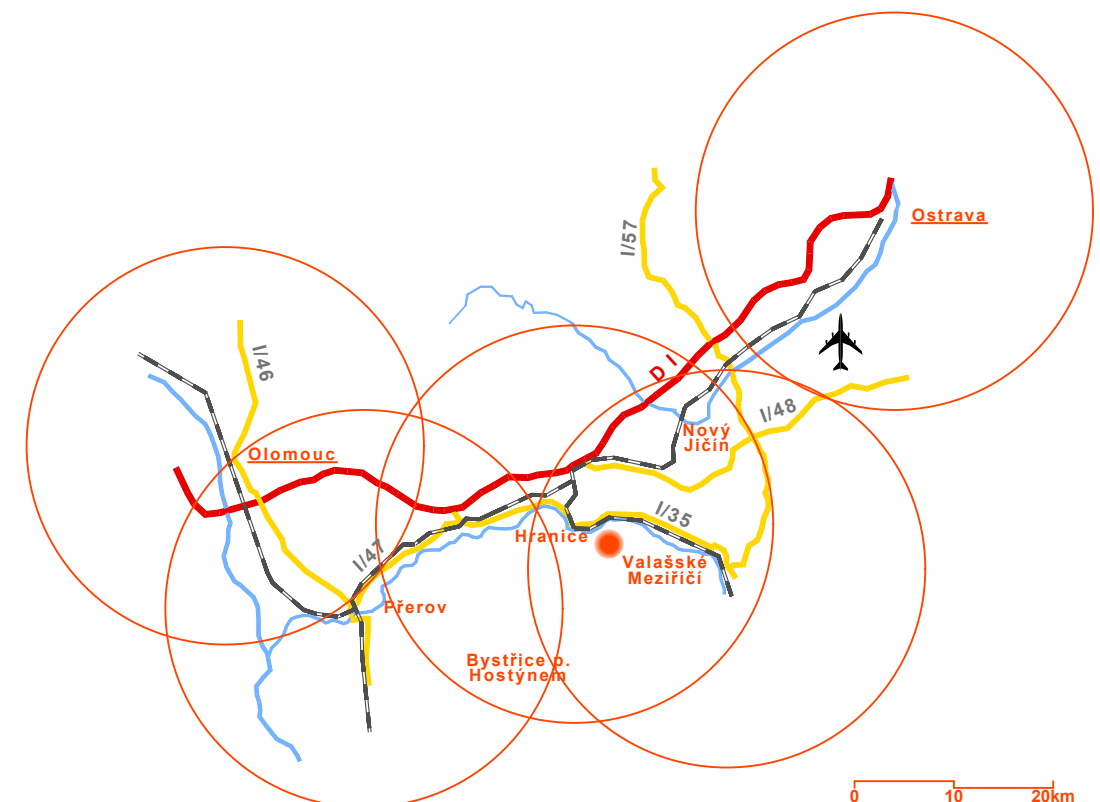

Širší vztahy

Obec Horní Těšice se nachází v zemědělské krajině Kelčské pahorkatiny mimo urbanistickou osu Valašské Meziříčí - Hranice. Je součástí správního centra města Hranice ležící ve 20km spádové oblasti měst Hranice, Valašské Meziříčí, Nový Jičín, Bystřice p. Hostýnem. Svou velikostí souvisle zastavěného území a počtem stálých obyvatel (0,48obyv/ha) patří Horní Těšice k nejmenším v regionu Hranice. Z hlediska infrastruktury stojí sídlo mimo zájmy dopravy silniční, železniční (nejbližší ŽS Hranice), letecké (nejbližší civilní letiště Mošnov) a vodní. Obec je napojena na nadřazený komunikační systém silnicí III/439. Dostupnost krajského města Olomouc je automobilovou dopravou po dálnici D1.

005

Mapa stabilního katastru z r. 1830

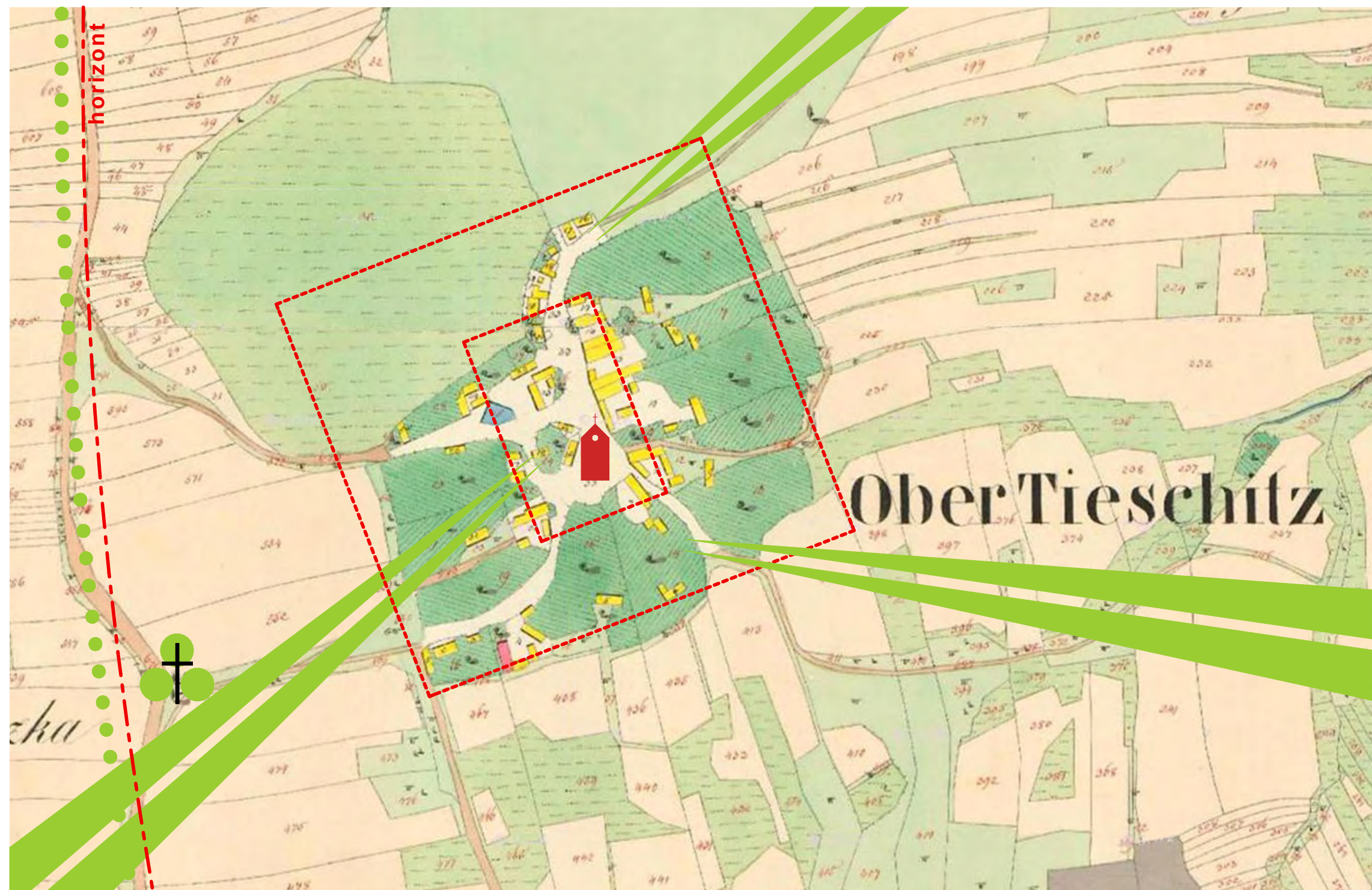
Obec se typologicky řadí k hromadným vsím s nepravidelným půdorysem. Centrální část sídla je tvořena shlukem hospodářských dvorů reagujících na místní výškové podmínky. Vznik návsi je dáno přirozeným vývojem zastavby, nikoli prostorovým záměrem. Vnější obraz sídla dokreslují ovocné sady po obvodu.

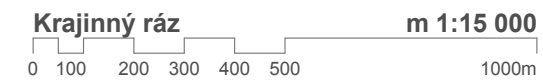
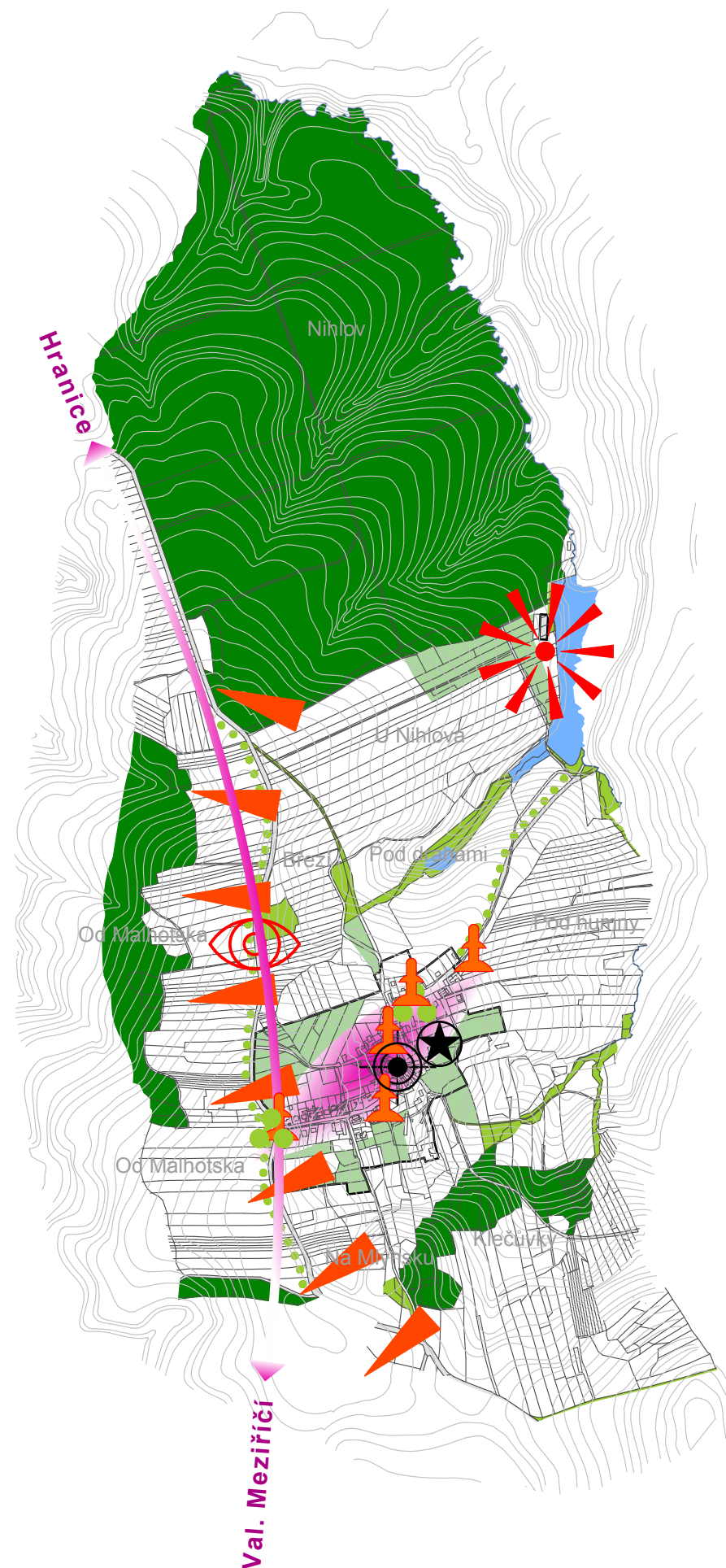
Sídlo bylo založeno pod horizontem ve větrném stínu. Vstup do obce ze západní části (symbolická brána) byl akcentován kompozicí velkoobjemové zeleně a kříže. Hlavní cesta vedoucí ve směru Kelč - Hranice byla lemována alejí ovocných stromů.

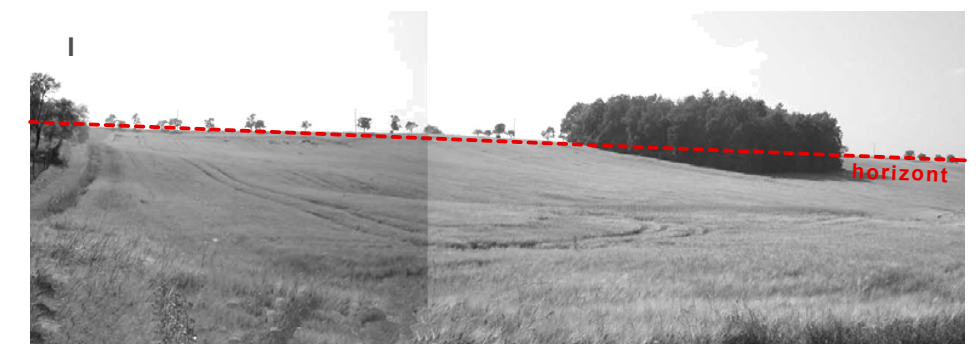
- 1 veřejné prostranství
- 2 bydlení
- 3 chlév / stodola
- 4 solitérní strom
- 5 sad
- 6 záhumenní cesta
- 7 pole

Hlavním zdrojem obživy bylo zemědělství (pěstování obilovin, ovocnářství). Se zemědělskou výrobou přímo souvisela péče o krajinu (pěstební činnost, zakládání a údržba zeleně, zadržování vody v krajině) a estetické vnímání. Záměrnými kompozicemi byla liniová zeleň (stromořadí určující směr) a solitéry (definující místo - křižovackty, zastavení). Hospodářská činnost se tak podepisovala na obrazu krajiny a určovala ráz místa.

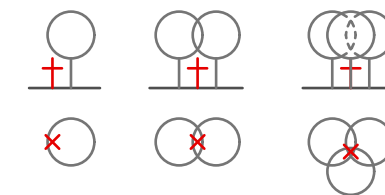

Nejvýznamnějším interpretem v prostoru je modelace terénu, která podmiňuje míru využití krajiny a vlastní umístění sídel. Poloha sídla v pahorkatině umožňuje dálkové výhledy do krajiny a vytváří dojem "bydlení ve věži." Krajina Těšic je horizontální (vizuálně otevřená) s dálkovými výhledy. Hlavní složkou krajinného rázu v případě Těšic je krajinná scéna, kterou tvoří kulturní zemědělsky obdělávaná krajina doplněna liniovou zelení, remízky a lesy. Výraznou krajinnou linií je horizont (I) při západním okraji katastru - pomyslná hrana, na níž se terén láme. Na horizontu se vine silnice III/439 doprovázena zbytky stromořadí (I).

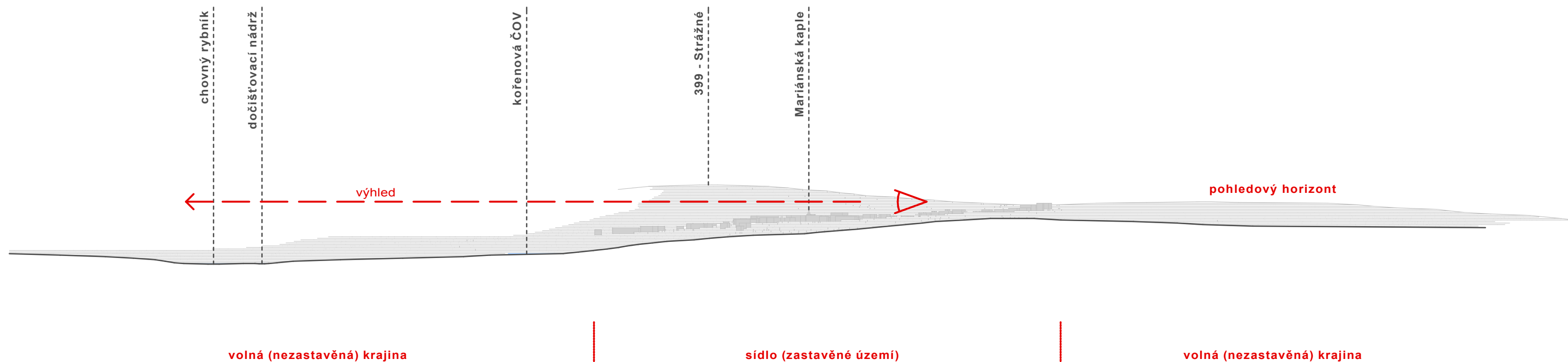
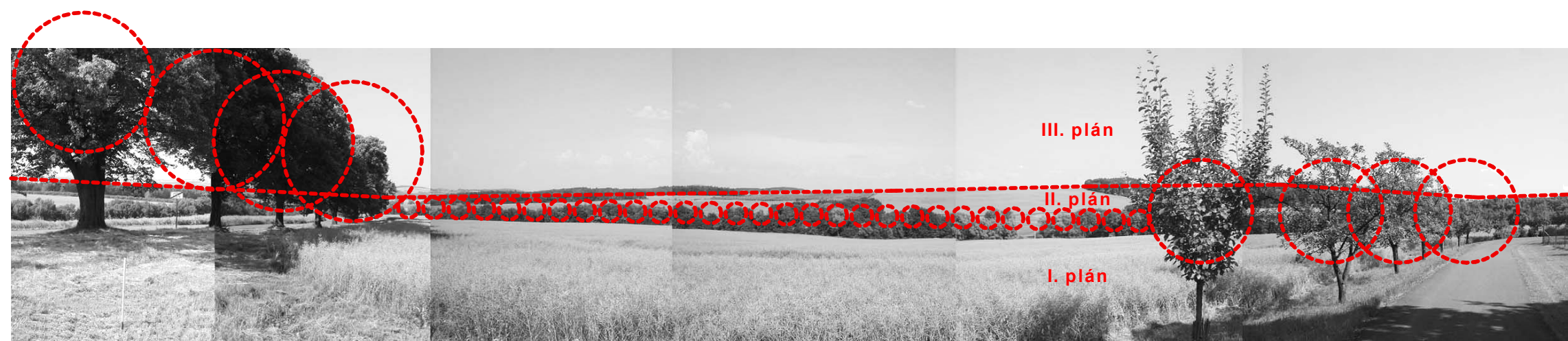
Sídlo se nachází pod horizontem ve větrném stínu a je chráněno vnějším prstencem ovocných sadů (II). Zeleň tak plní funkci izolační (ochrana před účinky větru), hospodářskou (ovocnářství), krajinotvornou (dokresluje umístění sídla), retenční (zadržování vody) a estetickou. Vlastní umístění staveb je reakcí na morfologii terénu. Urbanistickým záměrem estetickým je poloha kaple v uzlovém bodě - kaple je pohledový uzávěr ze směrů hl. přístupů.

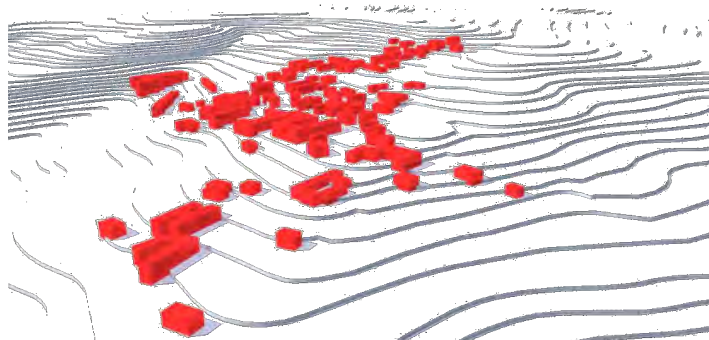
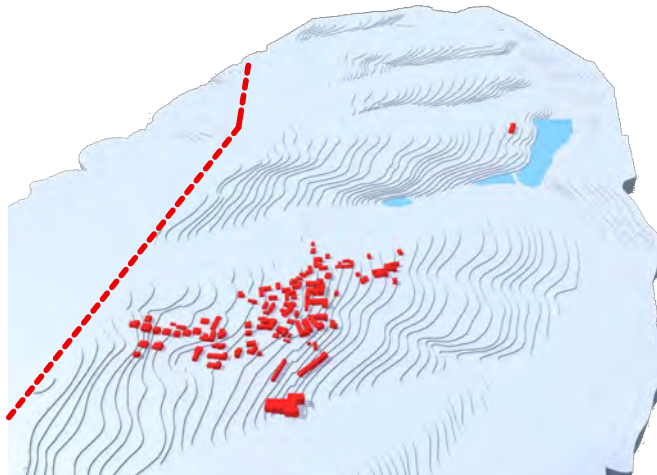
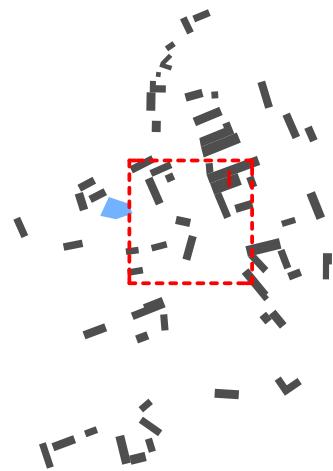
Podél cest či v jejich křížení se dochovaly zastavení (památné kříže, sochy světců) doplněny velkoobjemovou zelení (lípa).

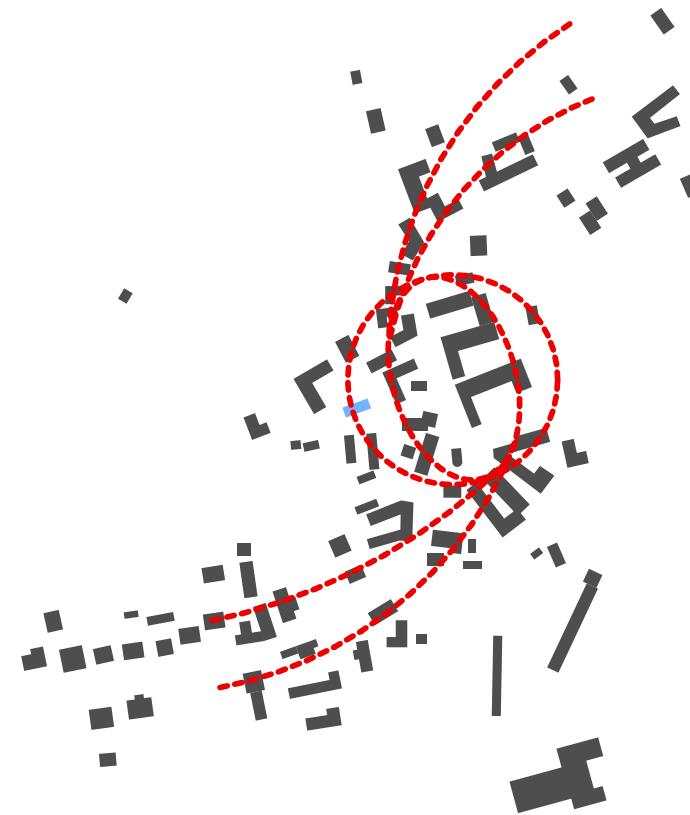
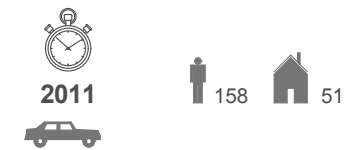
Novodobým krajinotvorným záměrem je retenční nádrž fungující souč. jako dočišťovací nádrž pro ČOV a chovný rybník.

Zemědělská krajina členěna pásy zeleně doprovázející vodoteče: stromořadí lemující okraje vozovek a cest; remízky a plochy lešů; ovocné sady a zahrady na vnějším okraji sídel - to vše tvoří pestrou mozaiku. Krajina Těšic je krajinou s lidským měřítkem - zeleň jako prostorový prvek krajinu opticky dělí, určuje vzdálenost (výška stromů, pravidelná vzdálenost sponu ve stromořadí) a umožňuje její čitelnost.

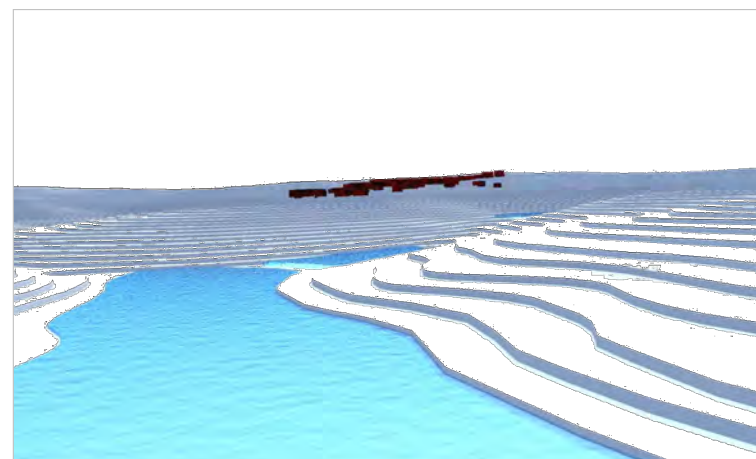
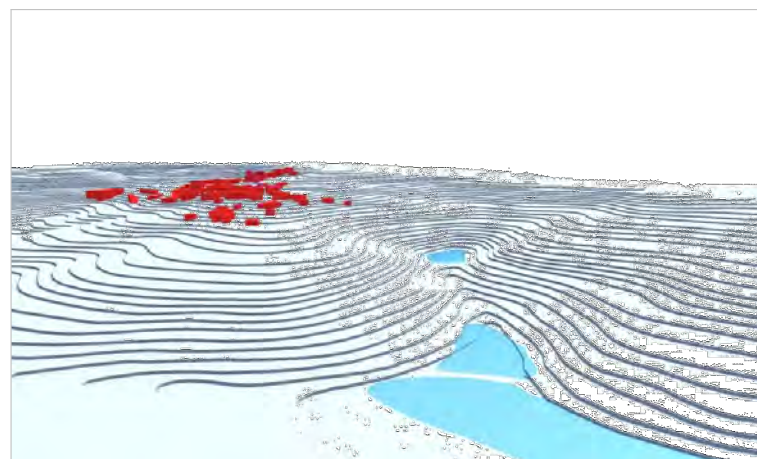
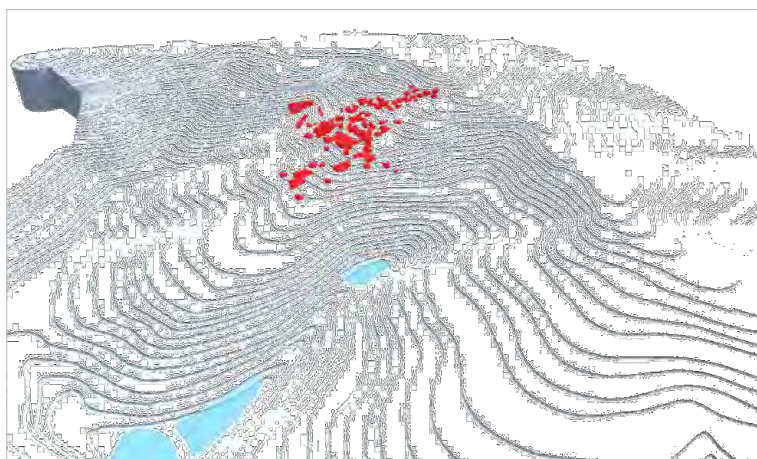
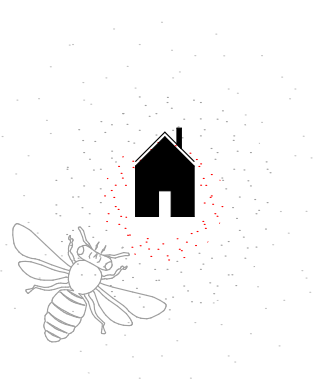
Počet objektů trvalého bydlení v letech 1869 - 2011														
	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
	28	23	25	26	27	28	29	30	32	37	45	40	49	51
%	54,9	45,1	49	51	52,9	54,9	56,9	58,8	62,7	72,5	88,2	78,4	96,1	100

Struktura sídla se formovala okolo hlavního prostoru/těžiště (I) a její podoba se stále vyvíjí s ohledem na lidské potřeby. V případě Horních Těšic dochází k liniovému rozrůstání podél komunikační osy JZ - SV a k zástavbě zahrad. Centrální část obce je tvořena uzavřeným prostorem návsi s kaplí. Zástavba hospodářských dvorců je zde z větší části okapově orientována do ulice s jednotnou výškovou hladinou, uliční a stavební čarou. Zástavba od těžiště k okraji respektuje stavební čáru, nevytváří však souvislou uliční linii tak jako starší objekty. Převládajícím typem budovy je individuální rodinný dům. Půdorysný tvar hl. komunikací a kolem nich paralelně umístovaných staveb vytváří dynamiku vnímanou z horizontu člověka.

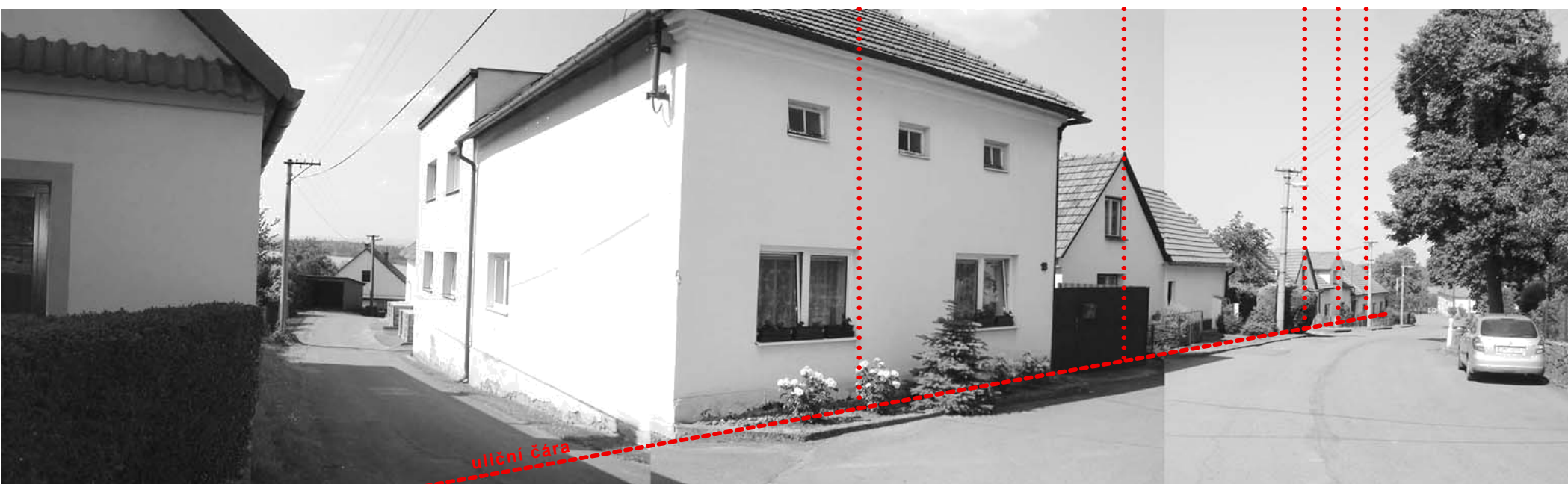
Demografické ukazatele v letech 1869 - 2010														
	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
	125	138	120	149	151	138	152	130	157	157	156	159	166	155
%	80,6	89	77,4	96,1	97,4	89	98,1	83,9	101,3	101,3	100,6	102,6	107,1	100

Atmosféru místa dokresluje kontrast mezi uzavřeností zastavěného území a rozlehlostí volné krajiny. Hranice mezi vnitřním a vnějším prostorem sídla utváří ovocné sady - přechodový prvek mezi přírodní a kulturní složkou krajiny. Květy stromů tvoří potravu pro hmyz. V letním období rozehrávají v korunách stromů svůj koncert včely a celá obec se ponořuje do komorní nálady malých virtuozů.

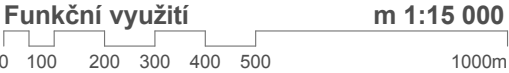

Potřeba uspokojit hlad duše po zklidnění dala vzniknout místu zasvěcenému nikoliv nahodile ale záměrně. Poloha svatostánku je zvolena v jádru s ohledem na vizuální vnímání hmoty kaple z hl. přístupových směrů. Typologicky se jedná o jednodlní stavbu na půdorysu obdélníka ukončeného z východní strany apsidou. Vertikála věže povyšuje lidské konání do duchovní roviny. V lidovém krajinářství a architektuře užívaná zeleň pracovala jen s listnatými stromy - z důvodu tvaru. Užití jehličnanů v zastavěném území popírá výtvarné principy lidového krajinářství (trojúhelníkový tvar smrku soutěží o vizuální prvenství s věží kaple; hmota stromu je optickou překážkou).

Uliční čára + rytmus + měřítko = harmonické působení.

Pravidelným opakováním (stejného) prvku (hmota domu, parcelace pozemků) v řadě je docílena jednoduchá kompozice.

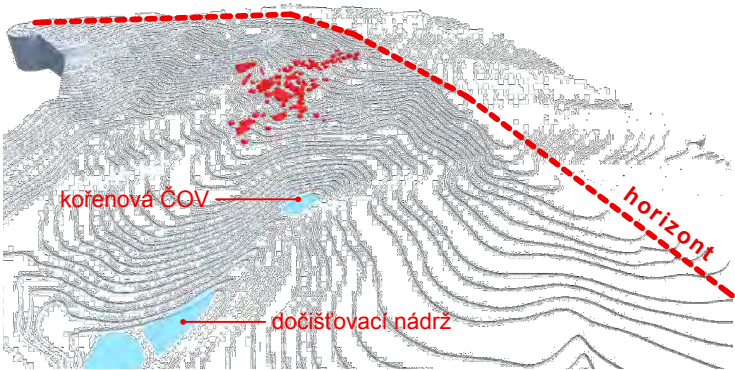
Obec je představitelem ryze venkovského bydlení s hospodářskou složkou. Výjimkou je severní část katastru s chatovištěm kolem vodní nádrže. Občanská vybavenost je zastoupena obecním úřadem, kaplí, knihovnou, hřištěm a kulturním domem. Zemědělská výroba je lokálního charakteru a má podružný význam. Areál zemědělského družstva je nefunkční. Větší část ekonomicky produktivního obyvatelstva za prací vyjíždí.

012

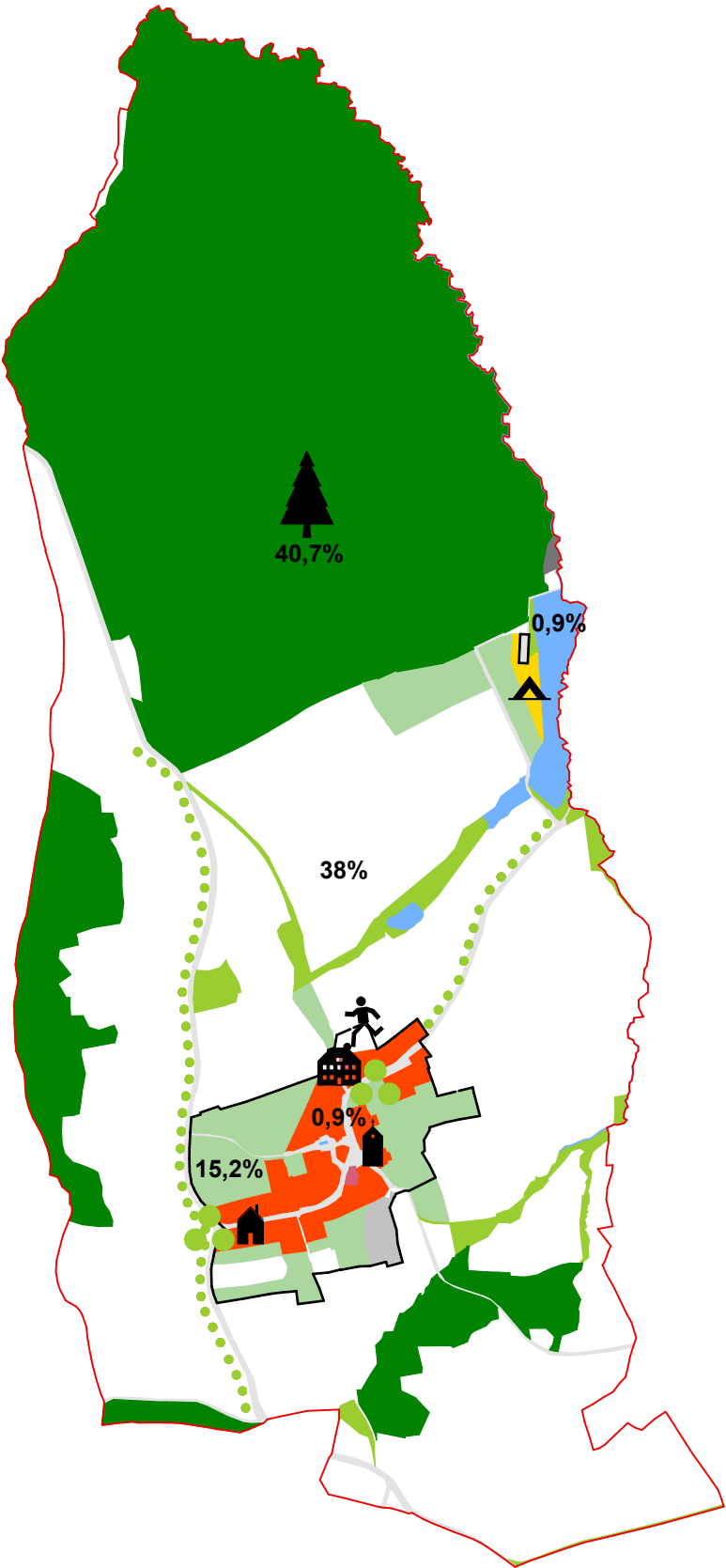
Struktura bytového fondu

	RD	rekreace	ostatní	Σ
bj	46	3	0	49
%	93,9	6,1	0,0	1,00

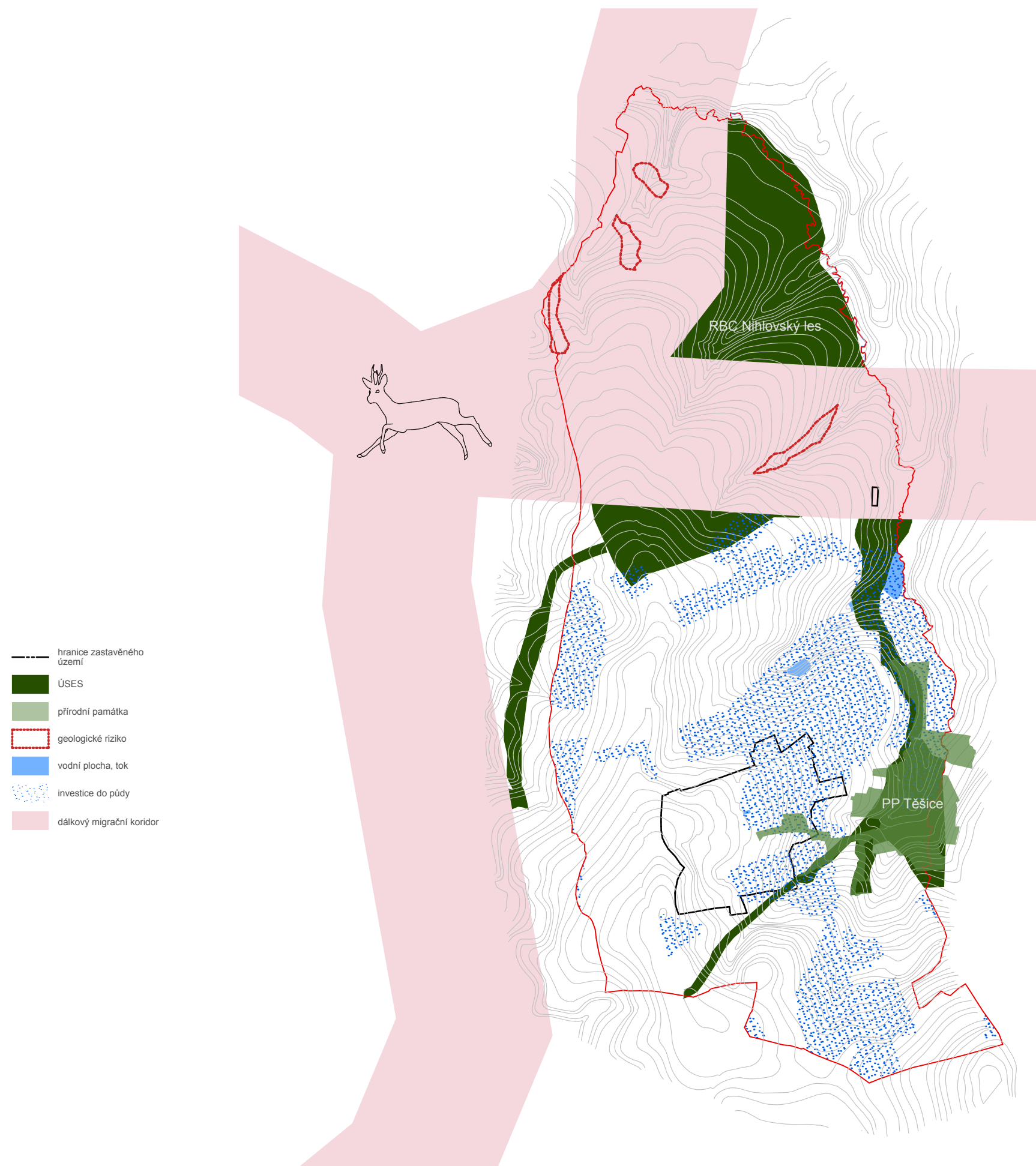
Z hlediska organizace krajiny převládají PUPFL a ZPF (orná půda, louky, pastviny). Kvalitativně se jedná o půdy s průměrnou (III. tř. ochrany) a nízkou produkční schopností (IV., V. tř. ochrany) podporující biodiverzitu.

		Σ	les	orná půda	pastviny louky	zahrady sady	vodní plocha	zastavěné území	ostatní
2012	ha	322	131	111	11	49	3	3	14
	%		40,7	34,5	3,5	15,2	0,9	0,9	4,3

- hranice zastavěného území
- placha bydlení - individuální, smíšená
- placha pro sport
- placha rekreace
- občanská vybavenost
- technická infrastruktura
- výroba
- placha dopravní infrastruktury
- lesní plocha
- placha krajinné zeleně
- placha sídelní zeleně
- sídelní zeleň solitér/skupina stromů
- placha vodní, tok
- placha zemědělská

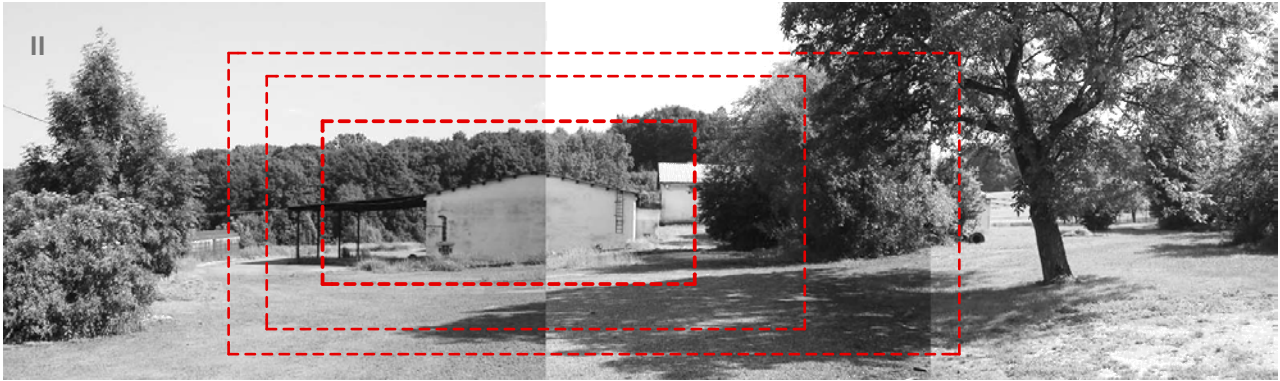

Limitem a hodnotou současně je přírodní složka. Na katastru obce se nachází regionální (RBC Nihlovský les, RBK) a lokální prvky ÚSES. Řešené území je dotčeno dálkovým migračním koridorem (min. šířka 500m) a patří k migračně významnému území. Na území obce je při jihovýchodním okraji katastru lokalizována Přírodní památka Těšice (k.ú. Horní a Dolní Těšice) o rozloze 15,54ha, kterou tvoří bažinatá louka s vlhkomilnou květenou a remízky.

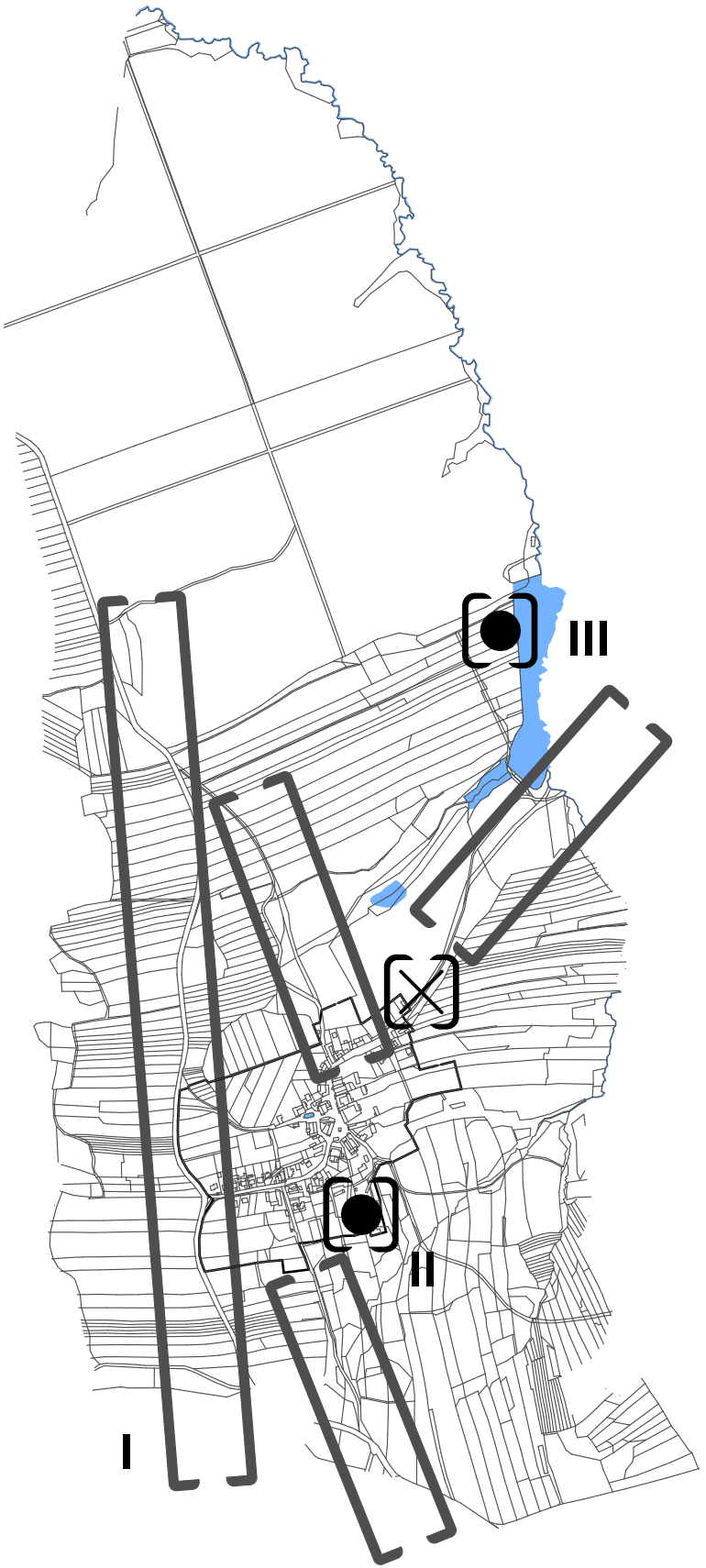
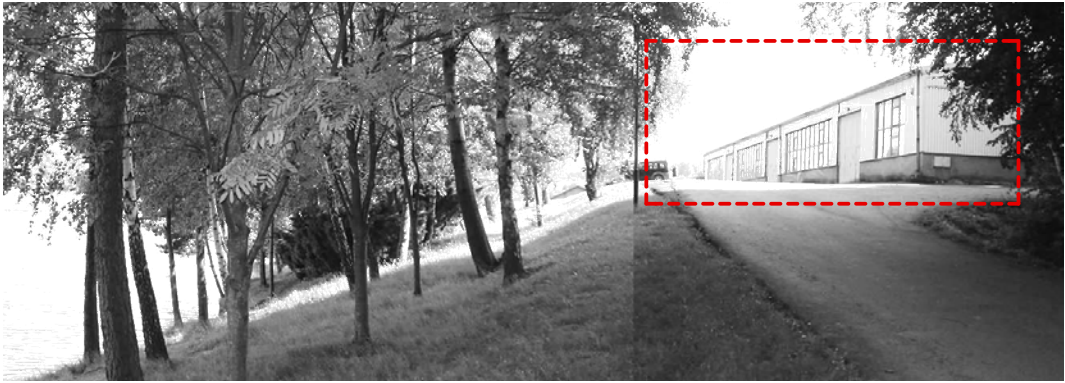
V nezastavěném území se nachází 5 potenciálních sesuvných území o velikosti 3,8ha představující 1,2% z celkové rozlohy katastrálního území.

Problémová mapa m 1:15 000

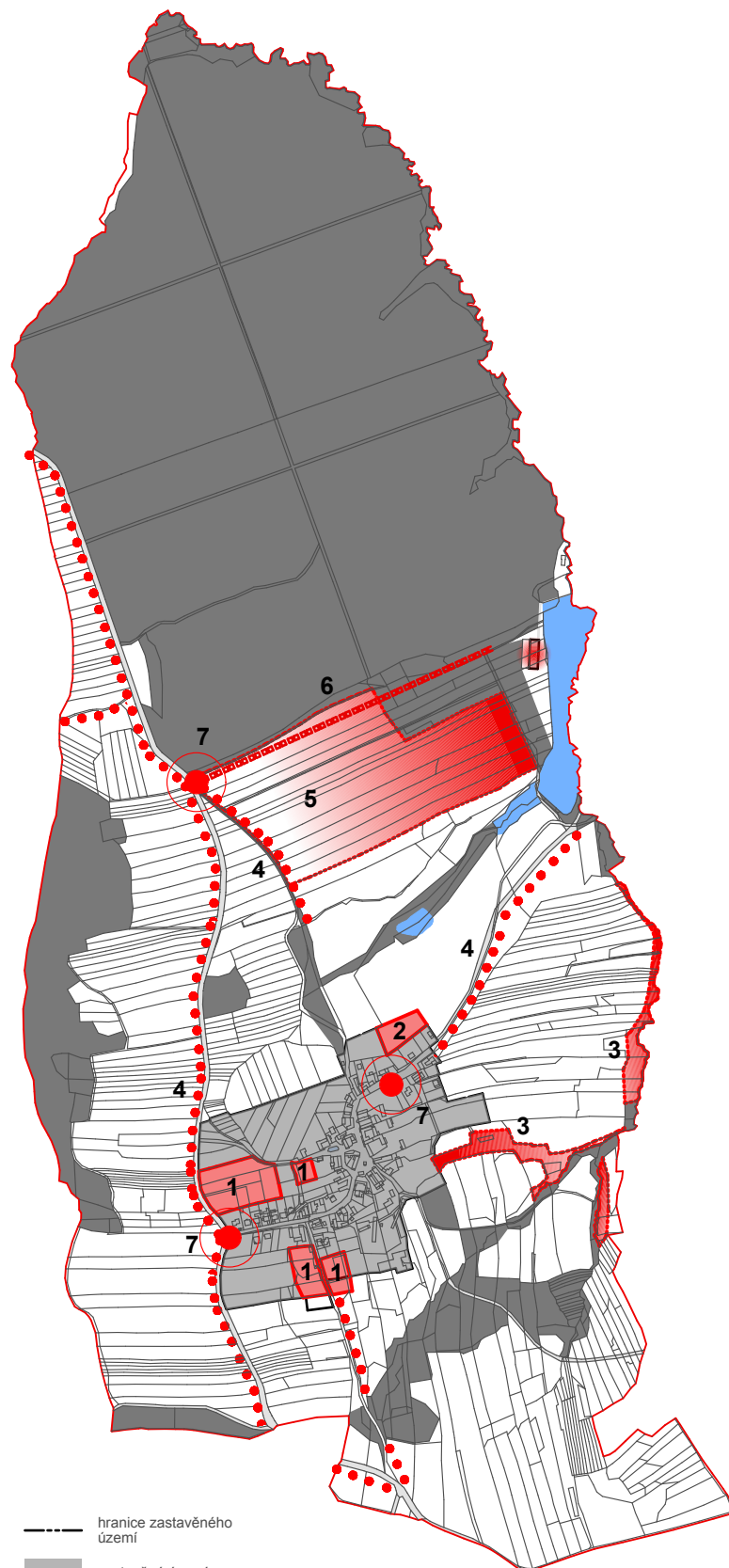
Bilance: migrace obyvatel - negativní přírůstek obyvatel (stárnutí populace) - pracovní příležitost nízká - chybějící infrastruktura (nedostatečná občanská vybavenost). Lidé žijí tam, kde se dokáží uživit nebo z důvodu atraktivity území (příznivé životní prostředí, nízká cenová hladina nemovitostí, poloha v blízkosti správního centra). Jednou z vlastností charakteristickou pro obyvatele Moravy je silná generační vazba na půdu (konkrétní místo), která se pěstuje od narození jedince. Jedná se o budování vztahu k místu, který udržuje plnou chalupu. Technická revoluce mění způsob obhospodařování zeměděl. půdy. Motyka byla nahrazena traktorem, který bude brzo vyměněn za robotické zařízení. Nelze očekávat, že dojde k obratu zpět. Infrastrukturální změny v ČR ukončily proces centrálního plánování = ideu společného cílu. Pozůstatkem jsou halové stavby zeměděl. výroby a skladování.

Zemědělství v důsledku představuje údržbu krajiny. Účelově založené stromořadí podél krajinných linií (cesty, meze, terénní zlomy, vodoteče) jsou přestárle či chybí jednotlivé stromy k doplnění. Negativem je užívání jehličnanů a jejich kultivarů jako sídelní zeleně, která má doplňovat hmotu budov či sochařskou výzdobu.

nevhodné rozšiřování
zástavby
nevyužitá objekty
neúplné stromořadí
(chybějící prvky)

- hranice zastavěného území
- zastavěné území
- zastavitelné území
- ▨ plochy ostatní
- ... krajinná zeleň liniová - návrh

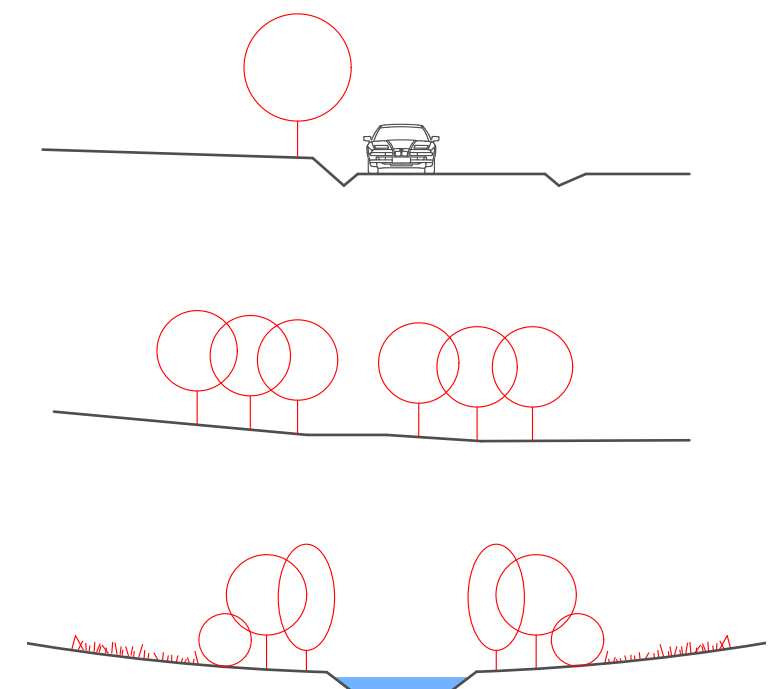

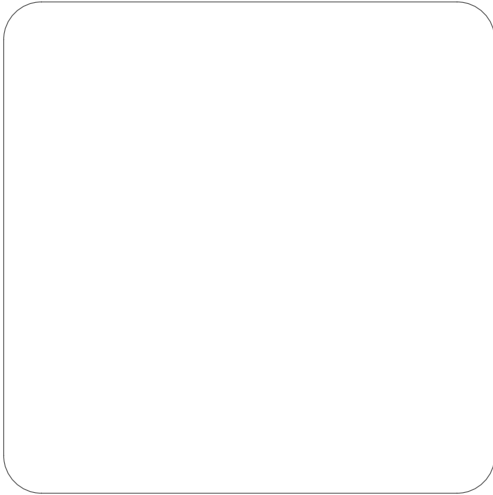
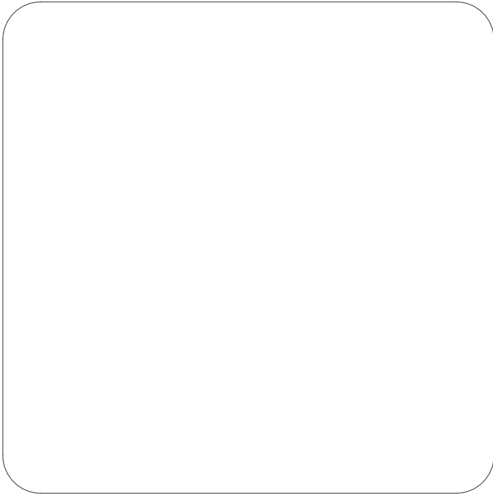
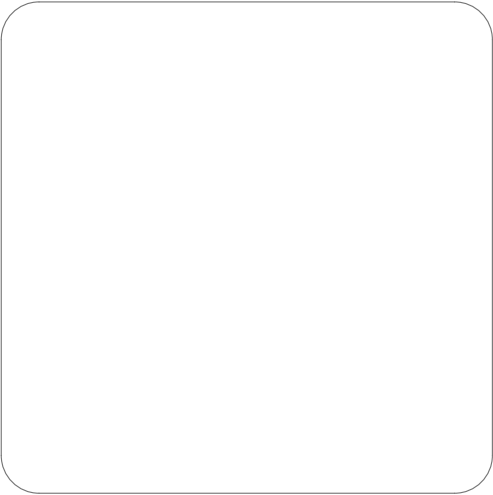
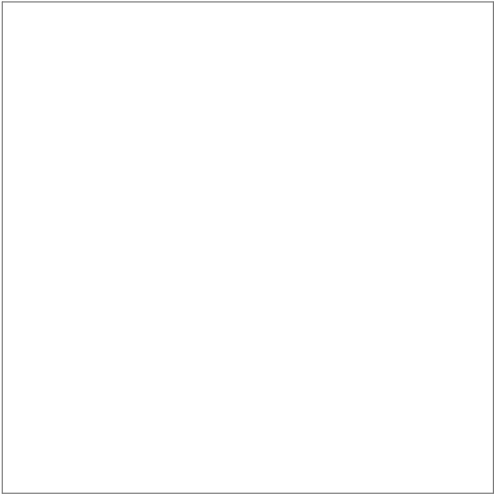
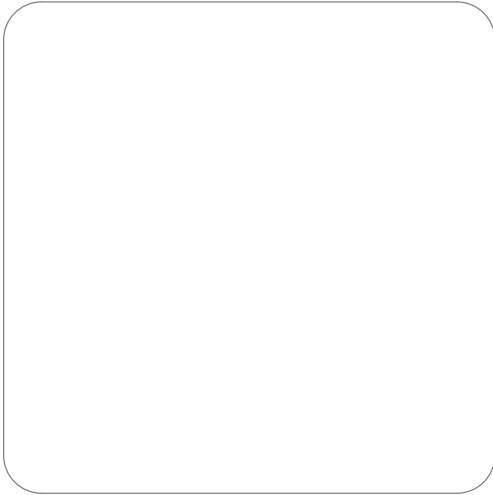
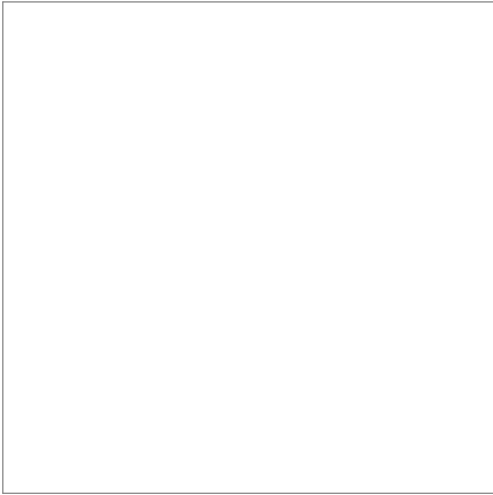
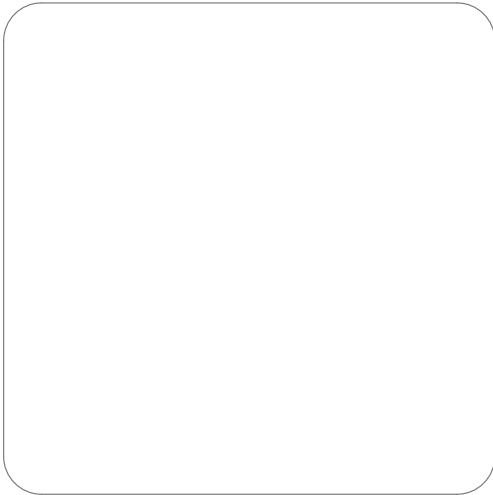
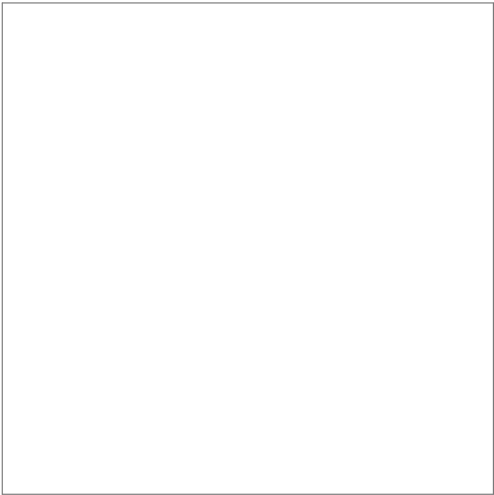
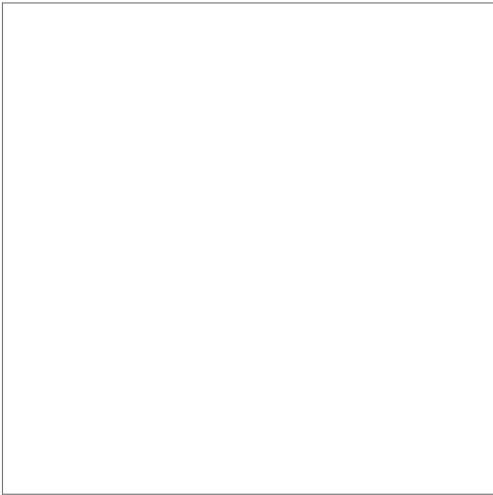
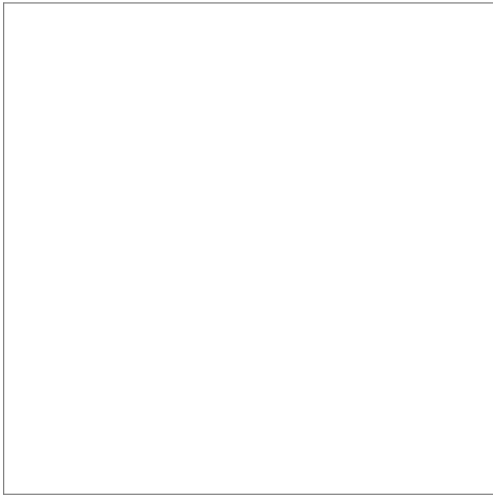
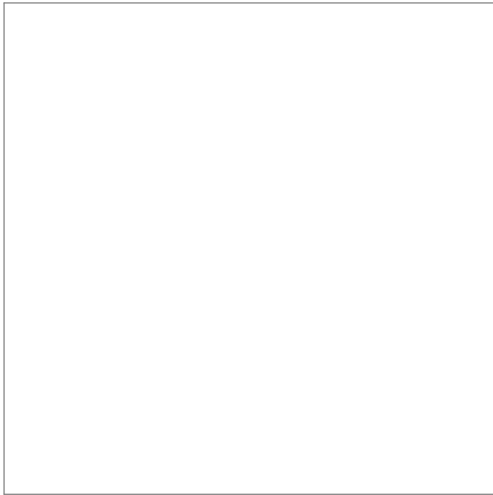
Koncept **m 1:15 000**
0 100 200 300 400 500 1000m

Příležitostí je péče o krajinu a sice především o zeleň. Dle RURÚ pro ORP Hranice je území dle ukazatel koeficientu ekolog. stability mírně stabilní (KES=1). Zvýšené lze dosáhnout zvětšením podílu krajinnotvorných opatření. Obnova stromořadí podél silnice III. třídy a polních cest, členění zeměděl. ploch krajinnou zelení je podnětem pro samosprávu obce. Rozšíření ovocnářství a s ním souvisejícího včelařství pro komerční využití (pěstební činnost, zpracování, prodej) může být místním hospodářským záměrem. Z celkových 38ha půdy lze využít ornou půdu v lokalitě "U Nihlova", plocha 14,5ha (BPEJ III, větrný stín, jižní orientace, možnost využití vodní nádrže k závlaze).

Územní rezervu pro bydlení lze směřovat na západní okraj zastavěného území. Rozšíření zástavby podél silnice ve směru SV (Skalička) je nežádoucí a nelze ho akceptovat (neodůvodnitelné - přírůstek obyv. negativní, lokální pracovní příležitost nízká, prodlužování průjezdného úseku obcí).

- 1 - smíšená obytná vesnická zástavba
- 2 - občanská vybavenost (plocha sportu)
- 3 - lok. "Pod humny" - krajinná zeleň
- 4 - lok. "Od Malhotska, Pod Drahami" - výsadba/revitalizace nového stromořadí/aleje
- 5 - lok. "U Nihlova" - ovocnářství
- 6 - realizace účelové komunikace
- 7 - úprava veřejného prostranství (kompozice architektury/sochařství + zeleně)

016